

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן
האור החיים הק' זיע"א

בס"ד, גליון קל"ז, פרשת בשלח תשפ"ב

שלחן שבת עם האור החיים

ביאור הפסוק 'זפרעה הקריב' וגו'

שהאויב יפגע בו תחילה, אלא תחילה הולכים החיילים ואנשי הצבא ורק לאחר מכן עומד המלך.

וכאן סיבב הקב"ה שפרעה הקריב עצמו לעמוד בראש המחנה, ועל ידי זה גם השר של מעלה נעמד שם, וזהו שנאמר 'זפרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם', שעל ידי שפרעה הקריב עצמו לעמוד בראש, ראו ישראל את השר של מצרים שגם הוא נוסע ועומד בין המצריים לישראלים, ודבר זה שהשר של האומה עומד בראש המחנה אינו דבר שכיח במלחמות בין אומות, ולכך חששו ישראל שהקב"ה נתן רשות לשרי מעלה לערוך עמם מלחמה, ולכך הם צעקו אל ה'.

ובכך מיושבים היטב כל ההערות, שאכן עד שלא הקריב פרעה את עצמו לראש המחנה, לא חששו ישראל כלל, לפי שידעו מתחילה על ידי הודעת הקב"ה למשה, שפרעה עתיד לרדוף אחריהם, ושה' יחזק את ליבו לכך, ובטחו בה' שלבסוף הוא יושיע את ישראל מידם, אולם כשפרעה הקריב עצמו לראש המחנה, ועל ידי זה ראו את השר של מצרים נוסע בראש המחנה, חששו שהקב"ה חזר בו ממחשבתו הטובה, ויתכן שימסרו בידי המצריים, ומכאן באה צעקתם.

כדי שאף הוא ייהרג

ויש ליתן שתי סיבות מדוע אכן לא מנע ה' יתברך מהשר של מצרים לבא להילחם עם המצריים, הראשונה היא מפני שרצה הקב"ה להרוג גם את השר של מעלה, וכפי שאמרו בזוהר (ח"ב נב, ב) על הפסוק (להלן יד, ל) 'וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שְׁפַת הַיָּם' שהכוונה לשר של מעלה, לכך הסכימה דעתו שיבא ויצטרף עמהם כדי שיהרג עמהם.

לגרום לחזרתם בתשובה

והשנייה, כדי לגרום לישראל לחזור בתשובה על ידי הפחד, ויתקרב ליבם לאביהם שבשמים, וכפי שאכן אירע שנאמר 'ויצעקו ישראל אל ה', ובזכות חזרתם בתשובה יזכו לנס העצום של קריעת ים סוף.

ויש לרמוז ענין זה בדרשת חז"ל על הלשון 'זפרעה הקריב' שהקריב את לב ישראל לאביהם שבשמים, ולפי מה שנתבאר נמצא, שאכן על ידי שפרעה הקריב עצמו לעמוד בראש המחנה, וראו ישראל גם את השר של מצרים עומד שם, זה עצמו גרם לקרב את לבם ישראל לאביהם שבשמים ושיחזרו בתשובה.

זפרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' (יד, י).

פסוק זה נאמר לאחר שבפסוקים הקודמים התבאר שפרעה עם כל עמו רדפו אחר בני ישראל, ומצרים השיגו את ישראל כשהם חונים על הים. וכשפרעה התקרב יותר, פחדו ישראל מאד וצעקו אל ה', ואמרו למשה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר וגו'.

מהו 'הקריב'

יש לתמוה על עיקר פחדם של ישראל עד שבאו בטענה למשה 'לקחתנו למות במדבר', והלא הקב"ה הקדים ואמר למשה שיצוה את ישראל לחזור לאחוריהם ולחנות בסמוך לים, כדי שיראה לפרעה שהם מנסים לברוח ואינם יודעים כיצד, וה' יחזק את לב פרעה והוא ירדוף אחריהם, וודאי משה אמר זאת לישראל, ומדוע אם כן פחדו בני ישראל בעומדם בין מצרים ובין הים, והלא הם יודעים כבר מתחילת הענין שהקב"ה סיבב זאת כדי להביא את מצרים לים.

ראו שר של מעלה עומד בראש המחנה

ונראה בביאור הענין, בהקדם דברי המדרש (שמו"ר כא, ה), שישאל ראו את השר-המלאך של מצרים נוסע אחריהם, וזהו מה שנאמר 'והנה מצרים נוסע אחריהם' בלשון יחיד, לפי שהכוונה לשר של מצרים שבא מלמעלה להילחם עמם. ויש לבאר, שהשר היה מהלך בסמוך למלך, ועל כן כשפרעה הקריב את עצמו לעמוד בראש מחנה מצרים, גם השר של מעלה עמד לצידו, וכשראו ישראל את השר עומד בראש המחנה נתמלאו פחד כי ראו שהשרים של מעלה באו לסייע למצרים להילחם עמם.

אמנם עיקר ענין זה, שהשר של מעלה המופקד עם אומה פלונית, מגיע ומצטרף למלחמתם, אינו ענין מחודש ומפליא, שכך גם מצינו (יומא סט, ב) לגבי אלכסנדר מוקדון שבמלחמותיו היה רואה את השר של מעלה של אומתו נלחם עמו, אלא שבנוהג שבעולם כשמלך יוצא עם עמו למלחמה, אינו עומד בראש המחנה, מחשש

אור הישועות

ישועות, סיפורים ועובדות נפלאים
בזכות רבינו

סידור מלא לחתונה

הכסף המיועד לחתונה מוכן ומזומן בבית פלוני אלמוני. עליך רק לגשת אל ביתו ולקחת את שלך. כי הרי שלך לפניך--- וייקץ והנה חלום. בטוח היה ר' העשיל כי אין זה אלא חלום וורוד מהרהורי ליבו שחשב ביום. בתחילה סבר שלא לספר דבר לאיש בעולם. אך בקומו בבוקר נפלט הסיפור מפיו לאוזני זוגתו שהיתה צדקת גדושה תמימות ויראת שמים, ענוות צדק ויעלת חן.

נו, מה אתה חושב לעשות בנידון? - שאלה הרעייה המסורה. כלום! - כחכח ר' העשיל בגרונו. וכי מה עליי לעשות? - הרי אם אספר את דבר החלום לאותו יהודי, הוא יצחק ממני מלוא פיו ויאמר לי בדחילו ורחימו: 'חלמא טבא חזיתא! ש'לוש פעמים ותו לא!'

בכל זאת, אמרה זוגתו הצדקנית, עליך לעשות השתדלות מה בענין. אם נגלה אליך הצדיק בעל האור החיים הקדוש שאתה מקפיד ללמוד תורתו בכל ליל שבת, אין זה דבר של מה בכך. בוודאי יש דברים בגו.

היא לא הרפתה, ובקשה שבלכתו היום למשמרתו בפרשבורג, שבבקשה ישנה כיוונו ויקיף את מסלול הליכתו לעבר רחוב הר"ן בשכונה שם התגורר אותו יהודי המחזיק בכספי החתונה לפי דברי החלום...

קשה היה לר' יהושע העשיל לסרב לדבריה שיצאו מלב טהור ומאמין בכל עוז בכח הצדיקים. הוא החליט אפוא לעשות השתדלות כדבריה ולסור לכיוון ביתו של הלה. שם יראה כבר מה לעשות והאם יש טעם להתדפק בביתו ולהרצות לו דברי חלומות שלא מעלים ולא מורידים.

כאמור, חדי העין שמו לב לשינוי מסלולו באותו בוקר. אילו היו עוקבים אחריו, היו נחשפים להמשך סיפור הפלא שאירע באותו יום.

בהגיעו סמוך לבית אותו יהודי, שם לב ר' יהושע העשיל שהלה עומד בפתח הבית כשגבו מופנה אל הרחוב ומתעסק בדבר מה ליד הפתח.

בתחושת אי נעימות הוא המשיך בדרכו ולא אזר אומץ לגשת אליו, אלא שלאחר רגע הוא שומע לפתע את קולו של היהודי הקורא לו: 'ר' העשיל! ר' העשיל! בוא בבקשה, אני מחפש בדיוק אותך.'

הוא שב על עקבותיו וניגש אליו. 'יש לי בשבילך סכום כסף עבור החתונה של בתך' - כך היהודי כבדרך אגב, כמו לא הנחית עליו כרגע רעם של הפתעה. אך האמת, ר' העשיל לא כל כך הופתע. ה'אור החיים' הקדוש גילה לו כבר את הסוד אמש בחלום הלילה, ויהי לנס.

והיה הסבא מפטיר תמיד, אומרים הנכדים, כי היה לו בשפע לכל הוצאות החתונה. כולל מתנות לחתן...

הגה"ח רבי יהושע העשיל פרנקיל תאומים ז"ל, היה מאנשי היישוב הישן בירושלים של מעלה. יהודי חסידי, מחסידי ברסלב, עם טעם של פעם וחן נסוך על פניו האומרות עדן ואצילות דקדושה.

מתגורר היה בשכונת שערי חסד, שכונה מלאה חכמים וסופרים, ומכהן במשרת מנהל רוחני בשיבת פרשבורג המעטירה.

דרי הרחוב מכירים היו בעל פה את מסלולו היומי מדי בוקר בבוקרו. יוצא היה מביתו ופונה לעבר שוק מחנה יהודה, שם היה עולה על אוטובוס קו 11 בדרכו לשיבת פרשבורג.

באותו בוקר בו מתרחש סיפורנו, שמו לב חדי עין לשינוי המפתיע במסלולו היומי. ביוצאו מביתו, פנה ר' יהושע העשיל אל הכיוון ההפוך לגמרי ואין איש יודע אתו עד מה.

נכדיו שליט"א, הצועדים בעקבותיו בדרך התורה והחסידות, מספרים למערכת 'ובחרת בחיים' את פשרו של דבר.

הכל מתחיל עם סדר לימוד באור החיים הקדוש בכל ליל שבת, אותו קיבל על עצמו רבי יהושע העשיל ועמד על כך בהקפדה יתירה. הלימוד היה מתקיים בהשתתפות קהל חסידים ואנשי מעשה, דמויות הוד מכל הסביבה. אנו זוכרים למשל את ר' ישעיהו פרידמן מחשובי חסידי בעלזא שהיה משתתף בשיעור ועוד כמה וכמה יהודים בעלי שיעור קומה.

לא היו לו לר' יהושע העשיל חיים קלים כלל. למרבה הצער נולדו לו כשלושה ילדים עם בעיות רפואיות קשות. עם צרה זו התמודד זמן רב עד שבעוונותינו המרובים כלתה הרעה ונפטרו מהעולם טרם עת.

כך יצא, כי בהגיעו לפרק האיש מקדש את בתו וזכה לשדכה עם בחור ירא שמים כליל המעלות, לא נותרה בידו פרוטה לפרוטה מכל חסכוניותו בכל השנים. ההוצאות הגדולות שהיו כרוכות בטיפולים הרפואיים רוששו אותו לגמרי עד כי לא יכול היה לחשוב על ההכנות לחתונת בתו המתקרבת והולכת.

חלפו כך שבועות, והצטברו לחודשים, ועדיין אין הישועה נראית כלל באופק. ר' יהושע העשיל אינו מוצא עצה בעצמו ומתהלך בדאגה יתירה.

לילה אחד, בשוכבו על משכבו, אירע לפתע הסיפור המפתיע. בחלומו, והנה רואה הוא כעין ווילון נפתח מולו. מבעד לפתח שנוצר בוויילון נראה רבינו חיים בן עטר - בעל האור החיים הקדוש שאת מימיו היה שותה בצמא בקביעות מדי שבת בשבתו - ופניו הקדושות מאירות ומסבירות פנים---

האור החיים הקדוש פונה אליו בחלום ואומר לו: 'יהושע העשיל! מה לך להיות מודאג? אמנם הנך עומד לפני חתונת בתך ועליך להשיג סכומים גדולים מאוד לקראת השמחה השרויה במעונך, אך אין לך כלל סיבה לדאגה.

בְּאוֹר הַהֵלְכָה

נידון הלכתי מרתק במשנת רבינו האור החיים

אֲדִירִים - הַכוּוֹנָה לְמִים אֲדִירִים אוּ לְמִצְרִים

המצרים. ולפיכך, בקריאת הפסוק, יש לעשות הפסקה קלה בין המילה "במים" לבין המילה "אדירים". (ובלשון המשנה ברורה: "יש להפסיק בין 'במים' ובין 'אדירים', שה'אדירים' קאי על המצרים").

ויש לציין שבגמרא במסכת מנחות דף נג ע"א מפורש לכאורה כאפשרות השניה, היינו, שהמילה "אדירים" היא תיאור למצרים (כי בגמרא שם נאמר שהמצרים נקראו "אדירים", והגמ' מביאה כאסמכתא את הפסוק "צללו כעופרת במים אדירים". ועיין שם בחידושי "חוק נתן", המודפסים בסוף המסכת, המבאר מדוע מיאנה הגמ' לפרש ש"אדירים" מתייחס למים, משום שעופרת צוללת בכל מים, ולא רק במים אדירים. וע"ע שם במהרש"א וזה לשונו: "ואמר צללו כעופרת במים אדירים אלו המצריים. משמע להו דאדירים קאי אמצריים ולא אמים דסמיך ליה משום דאי אמים קאי עיקר חסר מן הכתוב דכינוי דכסמו וצללו לא ידענו אמה קאי אבל השתא קאי הכינוי דכסמו וצללו אדירים שהם המצריים וק"ל" עכ"ל). ומאידך, עיין מכילתא לפרשת בשלח, פרשת השירה פרשה ז', שמשמע ש"אדירים" מתייחס למים, שלא כגמרא במנחות, וכפי שהובא בדברי רבינו האור החיים הק' הנ"ל.

בשירת הים, הנאמרת מדי יום, כוללת את הפסוק "צללו כעופרת במים אדירים". למי מתייחסת המילה "אדירים" בפסוק זה, למים או למצרים? ומה הנפקא מינה למעשה?

צָלְלוּ כְּעוֹפֶרֶת בְּמִים אֲדִירִים (טו, ג). באור החיים הקדוש כתב: אמר "צללו" וגו' פירוש מתו, ולא מתו תיכף ומיד אלא צללו כעופרת במים אדירים, ואמרו ז"ל (מכילתא) שהיו המים מעלים אותם עד לשמים ומורידים אותם עד התהום והיו מתים באריכות זמן. ויכוין לב' דברים, הא'. הוא השקיעות במים, והוא אומרו "צללו כעופרת", והב' הוא מניעתם מלמות תיכף ומיד, והוא אומרו "במים אדירים", והם [כלומר, "המים האדירים והחזקים"] יעלום ממעל, וימנעום ממות תיכף ומיד עכ"ל.

משמע מדבריו הק', שהמילה "אדירים" מתארת את מי ים סוף, שהטביעו את המצרים (דהיינו, המצרים צללו כעופרת, במי ים סוף שהיו מים אדירים), וכך משמע באבן עזרא.

אמנם יש שפירשו שקאי על המצרים ולפיכך, בקריאת הפסוק, יש לעשות הפסקה קלה בין המילה "במים" לבין המילה "אדירים".

וכן מכריע הפרי מגדים, ובעקבותיו המשנה ברורה, בסימן נא ס"ק יז, כפירוש השני, היינו, שהמילה "אדירים" מתאר את

חידה שבועית:

מה מבאר רבינו מדוע לא פחדו ישראל עד אשר הקריב פרעה את עצמו בראש?

פתרונות יש לשלוח עד יום רביעי הקרוב לכתובת מייל: p0774702681@gmail.com
או לפקס: 077-4702681

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון אור החיים והפרשה. 3. התשובה צריכה להיות מתוך דברי האור החיים הק' המובאים במאמר שבריש הגליון.

בין שולחי התשובות תערך הגרלה על הספר 'באור החיים'.

פרקי חיים ותולדות איש האלוקים, רבינו האור החיים זי"ע. עם איורים, תמונות ומסמכים נדירים, השובכים אור על חיי רבינו ומאורעות התקופה.

דבקים בתורת ה'אור החיים'

דבר יום ביומו

חשוון
שנת ה'תשע"ז

"חיים פולכם היום"

ליקוט נפלא מתורתו של רבינו האור החיים זי"ע
חידושים והנהגות להלכה
קטעים מותאמים לענייניו של יום על פי סדר השנה
דברי הדרכה ומוסר
מעשיות כחיי והליכות רבינו אור החיים
מצוות כוהתר"ג במשנת רבינו
מדור שבחי חיים

מארים
את הנשמה

מוקד הזמנות 1800-22-55-66

להשיג בתנויות הספרים המובחרות

שבחי חיים

שבחים שנאמרו ע"י צדיקי הדורות על רבינו אור החיים
ובמעלת לימוד מתוך ספר האור החיים הק'

כל שעורים אלו לקנוח סעדה כלומר במהירות, וכל זמן שלומדים
יהיה לימוד בעמק התורה בעיון.

(נחל איתן סלאנים עמ' לה)

מאיר את הנשמה

הרה"ק רבי אברהם מסלונים ז"ל היה רגיל לומר, כי שני ספרים
מסגלים ביותר להאיר אור רוחני על האדם, ואלו הן: ספר הזהר
הקדוש וספר 'אור החיים' הקדוש, כי הם מאירים את נשמת האדם
ואת עיניו.

(באר אברהם, עמוד שלה)

מעורר בכל אחד מישראל אהבה ויראה להקב"ה

"הלא כל דבריו כאש שלהבת שברוח הקדש נאמרו, וכל חבוריו
הקדושים באש שחורה על גבי לבנה נחרטו, וקדשתם מסגלת לכל
נפש מישראל, למצא בה דברי חפץ ולעורר אהבה ויראה לא-ל, ובכל
מקהלות ישראל נוסעים לאורו הגדול, כי הוא לנו מעוז ומגדול".

(האדמו"ר רבי דוד חי אבוחצירא שליט"א בהסכמתו לספר "באור
החיים")

היה שומע תורה מפי הקדוש ברוך הוא בכל לילה

אודות שגב קדשתו של רבנו סח מרן הבעש"ט זיע"א: "נשמתו מרוח
דוד של אצילות, ובכל לילה שמע תורה מפי הקב"ה, ורוב קדשתו
אי אפשר לכתב, והיה מיורדי המרכבה וגלוי נשמות, ומדרגות רוח
הקדש באמת".

(נתיב מצוותיך, קומארנא)

לימוד ושינון בתורתו של האור החיים הק'

על מנת לעודד את הלימוד וההכנה בפירוש הקדוש
יוצאין מכון 'לאור באור החיים' במיזם שבועי של מבחן שבועי נושא פרסים
שיערך בעזרת ה' מידי מוצש"ק בשעה 22:00 בקו טלפון ייחודי מבית פון קליק.

אז אך משתתפים:

מחייגים במוצ"ש לקו הטלפון: 033-100-000
מקשים את קוד החידון: 12972 ומצטרפים לחידון.

המשתתף שיגלה את הבקיאות המרשימה ביותר
יקבל ב"ה שי מיוחד.

לטהר הנשמה ללמד 'אור החיים'

הרה"ק רבי אברהם מסלונים זי"ע כותב במכתב הדרכה והנהגה
בדרכי לימוד התורה. א. חמש לומדים ביום, או כלילה רק אחרי חצות
לילה, חוץ מליל חמישי, שבת, מוצאי שבת קדש. חק תלמד בכל יום
הפרשה חמש והמוסר שבחק, הזהר שבחק אלו אשר מובנים ומדברים
בענינים הקרובים. ב. זהר בכלל הנך עוד יותר מדי צעיר, אבל בכדי
לטהר הנשמה במלים הקדושים תלמד "אור החיים", שצדיקו של עולם
מרוזין זי"ע אמר שאור התורה שבזוהר ישנו גם באור החיים ומטהר
הנשמה, אבל יותר קל להבין קצת ובמילא זה נכנס יותר אל לב ומח.
(נחל איתן סלאנים עמ' לט)

לימוד 'אור החיים' קישוט לנשמה

הרה"ק מהר"א מסלונים זי"ע כותב במכתב הדרכה לאברך אחר
נשואיו, 'וביותר יש ענין הקביעת עתים, שצריך להיות עתים שבהם
לא לבטל בשום אופן, וכן טוב לקבע שעורים, בזהר הקדוש קוראים
לתנ"ך כ"ד קשויי כלה, והנה כשהכלה יפת תואר מוצאת חן גם
בלי קשויים, אבל ככה לכל הפחות הקשויים מוסיפים חן, ועל כן
אנשים כמונו אשר מכף רגל ועד ראש וכו' ועינים להם ולא יראו
ואז כל הגוף צריך בדיקה, ועל כן צריך להתקטט, לקבע בכל יום
פרשה חמש עם רש"י, ואם אפשר גם אור החיים, איזהו קפיטל [פרק]
נביאים וכתובים, משניות, גמרא פשוט, זהר הקדוש, ספרי רבותינו
הקדושים, מהר"ל, יסוד העבודה וכדומה, שלחן ערוך ארח חיים -

לכשיבוא המשיח יהיה ראש ישיבה במתיבתא דרקיעא

כשנה וחצי לפני פטירתו של הרה"ק רבי ישראל
מהוסיאטין זי"ע, עלה כמנהגו בכל שנה לציונו של רבנו
ביום ההלולא ט"ו בתמוז, למקרביו שנתלוו אליו אז
אמר, כי צריכים היו לסלל כביש עד הציון בכדי למעט
את הטרח שבהגעה אליו, לחש אי מי מן הנלוים אליו,
"יעזר ה' יתברך ויבוא כבר המשיח" בהתכוונו שבכך
תמנע ההליכה הקשה, הרבי מהוסיאטין על אף שקשתה
עליו השמיעה לעת כזאת בזקנותו והגם שלא הופנו
הדברים אליו, הביט בפניו ואמר לו "מה אמרת, שמשיח
יבוא? כשמשיח יבוא אזי הוא (-רבנו) יהיה ראש הישיבה
במתיבתא דרקיעא וימשיכו ללכת אליו".

(נר ישראל, רוז'ין ח"ג עמ' 60)

חייגו:
073-2951871

להאזנה לשיעורי הגאון
רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מחוברים לחיים

תורמים סטים ורואים ישועה

לפרטים: 02-8043333